

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Прагмалінгвістика

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітньо-професійна програма	Мова і література (німецька). Переклад

Силабус навчальної дисципліни «Прамгмалінгвістика» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньою програмою «Мова та література (німецька). Переклад».

Розробник: Застровська Софія Олександрівна, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри німецької філології

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № 5 від 11 листопада 2021 р.

Зміни до силабусу внесено на підставі рішення засідання науково-методичної комісії факультету іноземної філології

Протокол № 7 від 03 лютого 2022 р.

Силабус навчальної дисципліни перезатверджено на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № 10 від 04 лютого 2022 р.

Завідувач кафедри:

(Застровська С. О.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки, 035 Філологія, Мова і література (німецька). Переклад, бакалавр	Вибіркова навчальна дисципліна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання - IV
		Семестр - 8
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції - 30 годин
		Практичні (семінарські) - 24 годин
		Самостійна робота - 86 годин
		Консультації - 10 годин
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		<i>німецька</i>

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Застровська Софія Олександрівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри німецької філології
Контактна інформація	м. т. 066 3975163
	sofijazastrowska@gmail.com
Дні занять	Згідно розкладу

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркової дисципліни «Прагмалінгвістика» складено на основі робочої програми та відповідно до Наказу МОН України № 869 від 20.06.2019 року «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» та ОПП підготовки бакалавра напряму 035 «Філологія», мова і література (німецька). Переклад. Предметом вивчення навчальної дисципліни є класичні прагматичні теорії, їх розвиток у новітній період сучасної лінгвістики.

2. Пререквізити.

Курс «Прагмалінгвістика» пропонується студентам, які мають базові знання з загального мовознавства, обізнанні з основними поняттями соціолінгвістики, етнолінгвістики, комунікативної лінгвістики та володіють німецькою мовою на рівні B1.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Прагмалінгвістика» є формування загальних та спеціальних компетентностей, надання студентам знань з актуальних питань курсу, закріплення у них навичок і вмінь володіння основним термінологічним апаратом з тематики дисципліни.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Прагмалінгвістика» є:

- засвоєння основних понять прагмалінгвістики;
- розуміння та засвоєння нового термінологічного апарату дисципліни;
- усвідомлення зв'язку прагмалінгвістики з іншими лінгвістичними

дисциплінами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- домінуючі лінгвістичні школи та течії XX – початку XXI ст.;
- домінуючі напрями прагмалінгвістичних досліджень з германістики у

Німеччині;

- основні дослідження німецької германістики в Україні.

вміти:

- розпізнавати та застосовувати термінологічний апарат прагмалінгвістики;

- здійснювати дослідження з курсу;
- використовувати основні поняття відповідної теорії .

Методи навчання та дослідження:

- пояснювально-ілюстративний;
- частково-пошуковий;
- проблемно-пошуковий;

- дослідницький;
- активний;
- інтерактивний.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти опановують низку компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність використовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК12. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові компетентності):

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її філологічних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК4. Здатність аналізувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

ФК13. Здатність володіти екстралінгвальною компетентністю, тобто знаннями про побут, традиції та звичаї, економічні й географічні особливості, а також основні історичні факти німецькомовних країн.

Результати навчання:

ПРН2. Добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати та інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів, проявляти толерантне ставлення, цінувати і поважати різноманітність та мультикультурність тощо.

ПРН6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН9. Характеризувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію, розуміти іншомовні соціокультурні реалії, знати й адекватно тлумачити різні зразки мовленнєвої поведінки.

ПРН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

ПРН12. Аналізувати комунікативні ситуації, визначати їхні компоненти, взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН13. Використовувати знання про різні типи стратегій, як одного зі способів одержання, збереження і використання інформації, необхідної для розв'язання комунікативних професійно-орієнтованих завдань

ПРН14. Використовувати німецьку мову в усній та письмові формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. заняття	Сам. Роб.	Конс.	Форма контр/бали
Змістовий модуль 1. Передісторія прагмалінгвістики						10 б.
Тема 1. <i>Американський прагматизм.</i>	17	4	4	8	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 2. <i>Логічний емпіризм.</i>	12	2	1	8	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 3. <i>Ordinary Language-філософія.</i>	12	2	1	8	1	ПЗ+Д+ТНТ+МКР
Разом за ЗМ 1	41	8	6	24	3	
Змістовий модуль 2. Теорії мовленнєвих актів						10 б.
Тема 4. <i>Теорія мовленнєвих актів Дж. Остіна.</i>	19	4	4	10	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 5. <i>Теорія мовленнєвих актів Дж. Серля.</i>	19	4	4	10	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 6. <i>Теорія мовленнєвих актів в аналітичній філософії та теорія комунікації Ю. Хабермаса.</i>	17	4	2	10	1	ПЗ+Д+ТНТ+МКР
Разом за ЗМ 2	55	12	10	30	3	
Змістовий модуль 3. Розвиток прагмалінгвістичних теорій						10 б.
Тема 7. <i>Теорії аргументації.</i>	13	2	2	8	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 8. <i>Теорії ввічливості.</i>	15	4	2	8	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 9. <i>Теорія релевантності.</i>	13	2	2	8	1	ПЗ+Д+ТНТ
Тема 10. <i>Проблемні питання прагмалінгвістики.</i>	13	2	2	8	1	ПЗ+Д+ТНТ+ПМКР
Разом за ЗМ 3	54	10	8	32	4	
Разом	150	30	24	86	10	30 б.

*Форма контролю: ПЗ – практичне заняття, Д – доповнення, ТНТ – тренінг наукових термінів, МКР – модульна контрольна робота, ПМКР – підсумкова модульна контрольна робота.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студентів включає:

- самостійну підготовку до семінарських занять;
- укладення словника наукових термінів;
- написання реферату.

Тематика рефератів:

1. Vorgeschichte der linguistischen Pragmatik.
2. Sprechakttheorie von J.L. Austin.
3. Sprechakttheorie von J.R. Searle.
4. Theorie der konversationellen Implikatur von P.H. Grice.
5. Argumentationstheorien.
6. Höflichkeitstheorien.
7. Relevanztheorie.
8. Problematische Fragen der linguistischen Pragmatik.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, яке впливає на нарахування балів за поточне оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням у деканаті.

Політика щодо академічної доброчесності (<https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>): Списування під час контрольних робіт заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика викладача щодо студента: Студентам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#). Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

Сумарна кількість балів, яку студент отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку.

Поточний контроль (макс = 40 балів)			Підсумковий контроль (макс = 60 бал.)			Загальна к-сть балів
Модуль 1			Модуль 2	Модуль 3		
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	Сам. Роб.	Залік. Тест (ПМКР)	Усна відпов.	
10	10	10	10	30	30	100

При вивченні курсу студент виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, виконання самостійних завдань. Навчальний курс складається з одного залікового кредиту, який закінчується у 8 семестрі заліком. Сумарна кількість балів, яку студент отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку: «зараховано» або «не зараховано з необхідністю повторного складання».

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Дуже добре
75 - 81	C	Добре
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня знань студента, здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних заняттях у межах змістового модуля. Поточне оцінювання включає в себе поточну роботу студента під час лекційних занять (максимум 10 балів), оцінку самостійної роботи студента (максимум – 10 балів). Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів.

Заліковий контроль, який здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань студента під час виконання залікового тесту та усної відповіді. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за залік (Модуль 3), становить 60 балів, з яких 30 балів – оцінка за заліковий тест, 30 балів – за усну відповідь. Якщо студент погоджується з результатом, який він отримав за поточний контроль і написання залікового тесту, він має право не складати залік в усній формі (за умови, що він набрав не менше 60 балів).

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

На завершення навчального курсу студент пред'являє укладений ним словник наукових термінів по курсу. За виконання самостійної роботи нараховується максимально 10 балів.

Критерії оцінювання знань студентів на заліку

Залік складається з двох частин: 1) написання залікового тесту (максимум – 30 балів) та 2) усна відповідь (максимум – 30 балів).

В оцінці знань студентів враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

Відповідь вважається *повною (30 балів)*, якщо студент повністю оволодів матеріалом, обізнаний з усіма поняттями і термінами навчального курсу і адекватно оперує ними під час відповідей на поставлені питання, а також посилається на наукові дослідження з навчальної дисципліни, ознайомлений зі спеціальною літературою; демонструє здатність аналізувати факти, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками.

Відповідь вважається *недостатньо повною (20 балів)* за умов непоганого володіння знаннями з навчального предмету. Відповідь студента має бути правильною й обґрунтованою. Студент повинен продемонструвати знання теоретичного матеріалу, навички самостійної навчально-пізнавальної діяльності, здатність викладати матеріал в певній логічній послідовності. Допускаються незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння викладеного матеріалу.

Відповідь вважається *неповною (10 балів)*, якщо продемонстровані знання з предмету носять фрагментарний і поверхневий характер. Теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Студент обізнаний з літературними джерелами з навчальної дисципліни, але не може дати достатньо критичної їх оцінки; допускає суттєві помилки, які порушують логіку викладення матеріалу.

Залік вважається *нескладеним* за умов неправильної або неповної відповіді, яка свідчить про нерозуміння поставленого завдання. Студент не володіє понятійно-категоріальним апаратом, необізнаний з літературою з навчальної дисципліни і допускає грубі помилки у викладенні матеріалу.

Додаткові заохочувальні бали

Студенти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку студент інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022

року, протокол № 7, та витягом з протоколу № 5 засідання кафедри німецької філології від 24 листопада 2020 р.

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам навчання, які співпадають з ПРН ОК, здобувачі мають право одноразово отримати додаткові бали до семестрового оцінювання однієї дисципліни.

V. Список джерел

Основна література:

1. Austin J.L. How to Do Things with Words. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1962. 166 p.
2. Grice H.P. Meaning // The Philosophical Review 66 (1957), 377-388.
3. Habermas J. Vorbereitende Bemerkungen zu einer Theorie der kommunikativen Kompetenz // Theorie der Gesellschaft oder Sozialtechnologie. Frankfurt: Suhrkamp, 1971. S. 101-141.
4. Habermas J. Theorie des kommunikativen Handelns. Frankfurt: Suhrkamp, 1981. Bd. I. S. 369 ff.
5. Linke A. / Nussbaumer M. / Portmann P.P.: Studienbuch Linguistik. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2001. S. 169-202: Pragmatik.
6. von Polenz P. Deutsche Satzsemantik. Grundbegriffe des Zwischen-den-Zeilen-Lesens. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1988. S. 67-79: Sprachpragmatik / Praktische Semantik; S. 91-100: Woraus bestehen Satzinhalte?
7. Schlieben-Lange B. Linguistische Pragmatik. Berlin, Köln, Mainz: Verlag W. Kohlhammer Stuttgart, 1975. S. 21-79; 112-118.
8. Strawson P.E. Intention and Convention in Speech Acts // The Philosophical Review 73 (1964), 439-460.

Додаткова література:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Бацевич Ф.С. Київ: Видавн. центр „Академія”, 2004. 344 с.
2. Безугла Л. Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі: Монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 332 с. Бібліограф.: с. 282-323.
3. Застровська С. О. Pragmalinguistik (Прагмалінгвістика) (німецька мова): навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. С. О. Застровська, О. А. Застровський, О. А. Зубач. Луцьк: Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 204 с.
4. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
5. Habermas J. Zur Entwicklung der Interaktionskompetenz. München: Hueber, 1974. 187 S.
6. Hartung W. Gesellschaftliche Wirklichkeit und sprachliche Kommunikation // Sprachpflege. 1980. Jg. 29. H.4. S. 65-68.
7. Knaurs Grammatik der deutschen Sprache. Sprachsystem und Sprachgebrauch. München: Droemersch Verlag, 1992. S. 454-456. Die Akte des Sprechens.
8. Searle J.R. Was ist ein Sprechakt? // J.R. Searle, Ed., The Philosophy of Language, Oxford University Press, 1971. p. 39-53. Aus dem Englischen von J. Nieraad.
9. Stalnaker R.C. Pragmatik // Synthese 22. No.1/2. 1970. S.272-289. Aus dem Englischen von W. Klein.
10. Wunderlich D. Studien zur Sprechakttheorie. Frankfurt a. M.: Suhrkamp, 1976. 416 S.